

הכנסת השבע-עשרה

הצעת חוק של חברי הכנסת	דב חנין
	משה כחלון
	יוסי ביילין
	חיים אורון
	מוחמד ברכה
	נסים זאב
	ראובן ריבלין
	משה גפני
	יעקב כהן
	יצחק זיו
	שרה מרום שלו
	אלחנן גלור
	רונית תירוש
	יואל חסון
	חנא סוייד

פ/17/3329

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון – פרסום החלטות), התשס"ח-2008

1. תיקון סעיף 4יג. 1. בחוק מינהל מקרקעי ישראל, התש"ך-1960¹, בסעיף 4יג, במקום האמור בו יבוא:

"החלטה של המועצה, של ועדה מועדותיה ושל הנהלת מינהל מקרקעי ישראל, תפורסם ברשומות ובאתר האינטרנט של המינהל, למעט מידע שאין חובה למסרו לפי סעיף 9 לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998²; אולם, תחילת תוקפה של החלטה כאמור לא תהיה מותנית בפרסומה, אלא אם כן נקבע אחרת בהחלטה."

דברי הסבר

על פי חוק מינהל מקרקעי ישראל (סעיף 4יג), חלה חובת פרסום על החלטות מועצת מקרקעי ישראל שיש בהן עניין לציבור (להלן – החלטות המועצה). אכן בדרך כלל, אם כי לא תמיד, מפורסמות החלטות המועצה והן נגישות לציבור לרבות באתר מינהל מקרקעי ישראל. לעומת זאת, רובן המכריע של החלטות הנהלת מינהל מקרקעי ישראל (להלן – החלטות הנהלה), לא מפורסמות כלל. מתוך למעלה מ-1800

¹ ס"ח התש"ך, עמ' 57.
² ס"ח התשנ"ט, עמ' 226.

החלטות הנהלה רק כ-51 החלטות מפורסמות באתר המינהל. החלטות אלה עוברות בדרך שאינה מאפשרת ביקורת ציבורית עליהן, זאת למרות שמדובר בהקצאת המשאבים הציבוריים. מדיניות מועצת מקרקעי ישראל ומינהל מקרקעי ישראל קובעת את מערך הזכויות בקרקעות הציבור ומשפיעות באופן מרחיק לכת על החברה, הסביבה, הכלכלה והמשפט. לאור כך יש לתת משקל ראוי לזכות הציבור לדעת ולהגברת השקיפות של החלטות אלו. זאת ועוד, בשל היעדר פרסומן של מרבית החלטות הנהלת המינהל, מתעורר החשש כי אותן החלטות שאינן זוכות לפרסום עלולות להוות אכסניה למחטפים ולהחלטות פגומות מתוך הנחה שאי פרסומן ימנע בדיקה או ביקורת ביחס אליהן. לפי האמור באתר המינהל, רק החלטות ההנהלה "אשר הינן כלליות ובעלות השלכות על ציבור רחב של חוכרים" זוכות לפרסום. עולה החשש כי אין זה המצב וכי בסחף החלטות ההנהלה המתקבלות, מצויות גם החלטות רבות הנוגעות לציבור רחב של חוכרים אשר לא זוכות כיום לפרסום. עיון בעשרות החלטות הנהלה, שקבלתן כרוכה כיום בתשלום גבוה ובבקשות חוזרות ונשנות מהממונה על חופש המידע במינהל, מלמד כי על אף שרוב רובן של החלטות ההנהלה נוגעות בדרך זו או אחרת לציבור רחב של חוכרים אין הקפדה לפרסומן. כך למשל בין החלטות הנוגעות למגזרים מסוימים, אשר לא זכו לפרסום, מצויות ההחלטות הבאות:

החלטה 1424 העוסקת בנוהל טיפול במחצבות; החלטה 1490 העוסקת ברכישת זכויות במגרש על ידי חבר קיבוץ בתוכנית הרחבה של קיבוץ או מושב אחר; החלטה 1594 העוסקת בבניה, קליטה ואכלוס דירות בקיבוצים; החלטה 1391 העוסקת במבצע היוון ביובל חכירה והיוון חוזים בתקופת החכירה השנייה – בתעסוקה; החלטה 1480 העוסקת בהקצאת קרקע לתאגידים בפטור ממכרז; הצעה 1507 העוסקת בשוויון בין חברי האגודה החקלאית לעניין חלוקת קרקעות; החלטה 1445 העוסקת בחריגות מהחלטת מועצה 1032 – הקצאה לבני מקום הרשמה והגרלה; החלטה 1422 העוסקת בתקבולים לקרן הקיימת לישראל משיווק קרקעות עליהן חלה חכירה לטובת הקרן הקיימת לישראל; החלטה מספר 1489 העוסקת בהשכרה או החכרת משנה של מקרקעי ישראל, החלטה 1471 העוסקת באיקאה בהצעת פשרה שגובשה בתביעת בית אבן בניה וייזום בע"מ נ' מינהל מקרקעי ישראל, והדוגמאות עוד רבות. ראוי שתחול חובת פרסום לגבי כלל החלטות המועצה או ההנהלה באשר הן. ההבחנה בין החלטות שאינן נוגעות לציבור הרחב לבין החלטות שנוגעות לציבור הרחב, אינה ברורה כלל ופותרת פתח לא תקין לאי פרסום החלטות ציבוריות חשובות. הדוגמאות לעיל מראות כי רוב החלטות ההנהלה שלא פורסמו עוסקות וקשורות לתאגידים ולמגזרים רחבים, ועל כן לכאורה היו חייבות להיות שקופות ולאפשר ביקורת ציבורית ראויה.

בנוסף, התיקון המוצע עומד גם בקנה אחד עם חוק חופש המידע כך שחובת פרסום המידע על ידי רשות ציבורית, לא חלה על מידע שאין חובה למסרו לפי סעיף 9 לחוק חופש המידע, הכולל איסור גילוי מידע במקרים מסוימים, כגון פגיעה בביטחון המדינה, ומסייג את חובת גילוי מידע, כך שרשות ציבורית אינה חייבת למסור מידע מסוים, כגון מידע בדבר ניהול פנימי של רשות ציבורית ועוד.